

ראשי תיבות חנוכ"ה

ר' יוסף חיים זוננפלד בשם בעל ה"חתם סופר":

חשמונאים נלחמו וניצחו כל היוונים. חלוצים נודרו והחזירו כבוד המקדש. חושים נכנסו ופניו כלי ההיכל. חביבים נמצאו ובקרקע בד השמן. חתום נמצא ובטבעת כהן הגדול. חיבתם נגלית והספיק כל השמונה. חכמים נמנו וקבעו כסלו הבא. ח' נרות נלגמור כל ההלל.

ר' צבי אלימלך מדינוב בספרו 'בני יששכר':

חוצה גדלקים נזמנם כל הלילה. ח' נרות נעל כולם השמש. חשמונאים נתגברו והרגו כל האויבים. נס כהנים וגם חנוכה המזבח. חייבים כולם נשים וקטנים המחונכים.

המחלוקת הידועה בין בית הלל ובית שמאי:

כבית שמאי: ח' נרות נפוחות כל הלילות. כבית הלל: ח' נרות ומוסיף כל הלילות. חכמים נשאו ונתנו כיצד ההלכה, ונפסק: ח' נרות והלכה כבית הלל. עוד:

חביבים נרות וחנוכה במנורת המקדש. חובתה נגד נמול כותל החיצון. חשמונאים נאמנים וקנאים כילו היוונים. חשמונאים ניצחו וטיהרו כלי המקדש. ח' נרות נהדלקתן ככתיבת התורה. ח' נרות נבחוודש כסלו נדלקתן.

שאלה לשולחן חנוכה

"זמנות קנקנים נעשה נס
לשזשנים"

יש לדייק בנוסח הפזמון 'מעוז צור', מה הכוונה בלשון 'קנקנים', הלוא מצאו רק קנקן (פך) אחד של שמן זית זך טהור, ולא יותר מזה?

שאלה נוספת ממה שכתוב לשון קנקנים, שבדרך כלל משמש לתיאור כלים ריקים (עיין כתובות קח:), ובמקרה זה נמצא פך מלא גדוש וחתום בחותמו של הכהן הגדול, ומפני מה קרוי קנקן?

ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצורף מקורות, אם ישנם) ובל"נ אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

העלון מוקדש לע"נ
ר' יצחק בן משה
ת.נ.צ.ב.ה

פנינים

טעמים למנהג אכילת סופגניות בחנוכה: א. לפי שהם מטויגים בשמן זכר לברכת ד' בשמן שנמצא. (קובץ שריד ופליט, בשם רבינו מימון אבי הרמב"ם) ב. בגלל שנטמאו כל השמנים, אנו אוכלים מאכלים עם שמן כדי לטהר את השמן ולהעלותו מדרגת דומם לחי. ג. במדרש תנחומא כתוב: 'מה כוחה של תולעת זו בפיה, כך ישראל כוחם בפיהם'. לכן בחנוכה בזמן שהחשמונאים בכח תורתם וקדושתם הצליחו לגבור על מלכות יון הרשעה שהייתה סמל של בעלי הכח והזרוע התפוח, כך אנו אוכלים בפנינו את הסופגניות התפוחות הרומזות לזרוע התפוח לרמוז ש"לא בחיל ולא בכח יגבר איש". ולא עוד, אלא שצריך לזכור כי כחם של ישראל הוא רק בפיהם, וכל אימת שישראל יושבים ועוסקים בתורה אין אומה ולשון יכולים לשלוט עליהם. (פרד"ס על חג החנוכה עמ' נח) ד. 'יון' בגימטריא 'גלגל' (66), והוא לרמז שמלכות יון הרשעה עיקר תרבותם היה לפתח את הגוף הגשמי בספורט ומשחקים כעין משחקי הכדור העגול כגלגל, וכך הסופגניה עגולה היא כגלגל ובתוכה ריבה אדומה הרומזת למלכות אדום וטיגונה בשמן חם הרומז לחכמת התורה ככתוב: "לריח שמניך טובים" שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ונמשלו דברי תורה לשמן, ובטיגון הסופגניה בשמן רומזים לשריפת תרבות יון שנרמזת ב'גלגל' ואת מלכות אדום הנרמזת בריבה על ידי עסק התורה שמשולה לשמן. (הנצו הרימונים עמוד קעט) ה. הסופגניה רומזת על ג' הגזרות שגזרו היוונים על היהודים: חודש, שהלבנה עגולה וכן הסופגניה עגולה. מילה, מילוי הריבה האדומה היא כרמז לדם המילה. שבת, הסופגניה מטויגת בשמן ומבואר בגמרא (שבת כג), שהזהיר בנר שמן זית בשבת יהיו לו בנים תלמידי חכמים. (הרב חיים לוגסי) ו. הסופגניה עגולה ורומזת היא שגלגל חוזר בעולם, וזה נלמד מענין נס חנוכה שגזרו היוונים גזירות בכדי לשכח תורה מישראל. והקב"ה גלגל רחמיו על ישראל והתבטלו גזירות היוונים. (זכר יוסף) ז. חנוכה הוא זמן חנוכה המזבח כי היונים שיקצו את המזבח, לכן אוכלים מזונות שכן בברכת מעין שלוש אומרים 'ועל מזבחך'. (הגריש"א)

"ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונה בחותמו של כהן גדול"

קצת קשה, הלוא כשם שיש חוב מהתורה להדליק בכל יום את המנורה, כך יש חוב להביא מידי יום מנחת חביתין יחד עם קרבן התמיד, ואף לצורך מנחה זו יש צורך בשמן טהור, ומשמע שהנס ארע רק בשמן למנורה ואילו מנחת חביתין התבטלה, ומפני מה זה היה שונה? ויש לומר: א. ישנם שמנים שכשרים למחנות ולא למנורה, ומהם הביאו לחביתין. ב. יש דעות שטומאה הותרה בציבור לעניין המזבח ולכן לא חששו לטהרת השמן לחביתין. ג. לא טימאו היוונים מהשמן שהיה לכהן הגדול בביתו והביא משם עבור מנחת חביתין. ד. לקחו מהנס אף למנחת חביתין. (אמרי אמת) ה. המזבח לא היה טהור עדיין. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א 'שאלה לשולחן חנוכה' תשפ"ד)

מתנת חנוכה שתוסיף ותלך לכל השנה!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון:
052-7665775

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם.
זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!
השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'בייז'.

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה מתחילה באות המופיעה בתחילת השורה

- א. המלך הראשון באימפריה היוונית
- ב. היוונים גזרו אף על מצווה זו
- ג. תואר ליוונים ב'על הניסים'
- ד. "____ את ____" (על הניסים)
- ה. איזו מילה מסמלת האות ה' בסביבון?
- ו. המילה הראשונה בקריאת התורה ביום א' בחנוכה
- ז. תואר נוסף ליוונים ב'על הניסים'
- ח. מהמקומות בהם יש המניחים את החנוכייה
- ט. חודש נוסף בו חל חנוכה
- י. אחד מהבנים של יפת
- כ. היה לו חותם
- ל. מאיזה שבט היה בית חשמונאי?
- מ. באיזו עיר החל המרד?
- נ. נשיא שהקריב ראשון בחנוכה המזבח
- ס. מסובבים אותו בחנוכה
- ע. כינוי למלכות מצרים ב'מעוז צור'
- פ. היוונים עשו בסורג 13 כאלה
- צ. משמש להכנת פתילות להדלקה
- ק. מלבד את בניו, מה עוד של המן תלו על העץ?
- ר. "____ את ____" (על הניסים)
- ש. יש הנוהגים להדליק נרות בזמן זה
- ת. אסורה בחנוכה

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה מסתיימת באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אמורא שאמר שהזהיר בנר יהיו לו בנים תלמידי חכמים
- ב. ממה הייתה עשויה המנורה שלקחו היוונים?
- ג. מזמן זה אפשר להדליק נרות חנוכה בדיעבד
- ד. "מזמור שיר חנכת הבית _____"
- ה. שם המופיע ב'מעוז צור'
- ו. באיזה חודש מתחילים להדליק את נרות החנוכה?
- ז. מה המילה הראשונה בפיוט הנאמר לאחר ההדלקה
- ח. יש להניח את החנוכיה ב _____ הסמוך ל _____
- ט. כך מכונה כהן שאיננו גדול
- י. הוא יכול להשתתף בפרוטה בהדלקת בעל הבית
- ך. מהי שיטת בית שמאי בהדלקת נרות חנוכה?
- ל. אדם ששמו מוזכר ב'מעוז צור'
- ם. איזו מילה מסמלת האות ש' בסביבון שבחוץ לארץ?
- ן. מדליקים בו ומטגנים בו
- ס. שניים משריו של אנטיוכוס
- ע. מונה בידי היוונים לכהן גדול? (אחי יוחנן הכה"ג, שינה שמו ל'יאסון')
- ף. מילה האחרונה בבית האחרון ב'מעוז צור'
- ץ. "____ בבל זרובבל"
- ק. כינוי בתורה לסבא של יון
- ר. היוונים גזרו לכתוב דברי כפירה על -
- ש. כך מכונה נבוכדנצר ב'מעוז צור'
- ת. היוונים גזרו אף על שמירת מצווה זו

ואלה שמות

ידוע שהיוונים השתמשו במלחמה אף בפילי מלחמה מאומנים לקרב.

מה השם של עצמות החטים (שינים) של הפילים, ומדוע קרואים בשם זה? (התשובה במדור התשובות)

מן המדרש

מילה לחנוכה

קלים היו הרודפים,
מאחד המתעופפים,
עם חלק קטן חשמלי,
יקלוט באופן כללי.

המונח המבוקש הינו מילה בת 3 אותיות
הקשורה לחנוכה, אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

אמר אלכסנדר מוקדון לחכמי ישראל: "רוצה אני ללכת למדינת אפריקי". אמרו לו חכמי ישראל: "לא תוכל ללכת, היות שבאמצע הדרך נמצאים הרי החושך, שאי אפשר לעבור דרכם". אמר להם המלך: "החלטתי כבר ללכת, ואני רק מבקש מכם עצה כיצד ללכת". אמרו לו: "תביא חמורים לוביים (שיודעים ללכת בחושך), וחבילות של חבלים, וכאשר תיכנס להרי החושך, תקשור את החבל בתחילת הדרך, ותלך עם אותו החבל לאורך כל הדרך. כשתחזור, תוכל ללכת לאורך החבלים שקשרת בהיכנסך, וכך לא תטעה בדרכך". עשה כן המלך, חצה את הרי החושך עם אנשיו, והגיע לעיר שכל תושביה היו נשים (המהר"ל פירש שהאנשים שם היו טפלים לנשים). רצה המלך לערוך מלחמה ולכבוש את העיר, כדרכו, אך הן שלחו לו הודעה: "מה לך להילחם עמנו?! הרי אם תנצח אותנו, יאמרו כולם שאין זו גבורה לנצח נשים, ואם אנו ננצח, הרי כמה ביזיון יהיה לך מזה שיאמרו כולם 'נשים ניצחו את אלכסנדר'". קיבל המלך את דברי הטעם, והחליט שלא להילחם בהן. ביקש מהן המלך שיביאו לו לאכול, מיד הגישו לו על גבי שולחן מזהב לחם העשוי מזהב. התפלא ושאל: "וכי המנהג כאן לאכול זהב?" אמרו לו: "אם אתה אוכל לחם רגיל מחיטים ומשעורים, האם היה חסר לך לחם במדינתך אשר לשם כך באת עד לכאן להילחם עמנו, כנראה שבאת בשביל כסף וזהב ולכן הבאנו לך לחם מזהב". כשיצא מאותה המדינה, כתב על שערי העיר: 'אני אלכסנדר מוקדון הייתי שוטה עד שבאתי למדינת אפריקי למדינת נשים שלימדוני עצה'. (ע"פ תמיד לב).

שעשועי דאורייתא

כשחל ר"ח טבת בשבת (כמו השנה) מוציאים 3 ספרי תורה, מתי עוד עושים כן? (3 תשובות)

חידות להנחה:

- מה עדיף למי שבכלא ויכול או להדליק נרות, או לומר על הניסים והלל במקום נקי?
- באיזה יום בשבוע לא יכול חנוכה לחול?
- היכן מוזכר 'חנוכה' במשניות?
- שני אנשים כיבו את החנוכה שלהם עשר דקות לאחר שהדליקו אותה, אחד יצא ידי חובתו ואילו השני לא יצא אפילו בדיעבד. הכיצד?
- מי אשתו מדליקה במקומו?
- על מי מסופר בתנ"ך שהכין לביבות?

ושפני טמוני חול

איך יתכן שאדם שהדליק כתיקונו בלילה הראשון ובירך 3 ברכות, ויצטרך לברך שהחיינו שוב על ההדלקה עצמה (לא כלי חדש וכדומה) בלילה נוסף באמצע חנוכה?

תירוץ נוסף לקושיית ב' בית יוסף: כפי הנראה היה חותמו של כהן גדול האות ח"ת, כי זה היה מעלתו יותר על שאר כהנים שהוא היה מלוכב בשמונה בגדים (היינו אות ח'). וגם האות ח' מרמזת שהכה"ג היה דבוק ב"ג מידות הרחמים, כמאמר חז"ל: 'הדבק במדותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', ואות ח"ת בכתב אשורית מורכבת מן שתי אותיות דהיינו ו' ז' מחוברות. והן בגימטריא י"ג, והפך שמן היה חתום בחותמו של כהן גדול, שהוא צורת האות ח', ולכן קבעו ח' ימי חנוכה. (ע"פ הבת עין)

שגיאות מי יבין

לפניכם קטע מ'על הניסים' שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "ולעמך ישראל עשית ישועה גדולה ופרקן כהיום הזה"

2. "מסרת חזקים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: מתי יש לאדם למכור את קורות ביתו? מתי את כסותו? מתי את נעליו? ומתי את כל אשר לו? קורות ביתו - ליקח מנעלים לרגליו (שבת קכט). כסותו - לד' כסות ונרות חנוכה (ש"ע תרע"א, תע"ב, ו"א אף למתנות לאבינונים). נעליו - אם הקיז דם ואין לו מה לאכול להבראה. (שבת קכט). כל אשר לו - לישא בת תלמיד חכם ולהשיא בתו לתלמיד חכם (פסחים מט). **חידון א' ת'** - אלכסנדר מוקדון, ברית מילה, גיבורים, דינא, היה, והיה (ביום כלות), זדים, חלון, טבת, יון, כהן גדול, לוי, מודיעין, נחשון בן עמינדב, סביבון, עגלה, פרצות, צמר גפן, קניניו, ריבם, שקיעת החמה, תענית. **חידון א' ת' הפוך** - רב הונא, זהב, פלג (המנחה), לדוד, פרעה, כסלו, מעוז, בטח הסמוך לפתח, הדיוט, אכסנאי, פוחת והולך, זרובבל, שם, שמן, בגדים ופוליסוס, יהושע, חשוף, קץ, צדיק, קרן השור, נוגש, שבת. **ואלה שמות** - שם נוסף לפיל הינו 'הב', ולכן קרוי עצם החט של הפיל בשם 'שן-הב'. **שעשועי דאורייתא** - בשמח"ת (וזאת הברכה, בראשית, מוסף היום בפנחס), שבת ר"ח טבת (פרשת מקץ, ר"ח, חנוכה), שבת ר"ח אדר הסמוך לניסן (פרשה, ר"ח, שקלים), שבת ר"ח ניסן (פרשה, ר"ח, החודש) 1. ר' שלמה קלוגר (חכמת שלמה תרפ"ג א) כתב שעדיף על הניסים והלל שזה עיקר החנוכה. ולכאורה קשה כי לא נאמר למכור כסותו רק לענין הדלקת הנר ולא לענין הלל והודאה? ואולי מכיון שזה לא דבר שכיח שלא יוכל לומר על הניסים והודאה לכן לא כתבוהו אבל שיהיה חסר לו ממון לנר יותר שכיח. (חשוך חמד) 2. ביום שלישי (יום שני בלילה). במסכתות: ביכורים (מן החג ועד חנוכה), ראש השנה (על כסלו מפני החנוכה), תענית (בחנוכה ובפורים), מגילה (בחנוכה ובפורים), 'בחנוכה בנשיאים', מועד קטן (בחנוכה ובפורים), בבא קמא (בנר חנוכה פטור). 4. נמלך לכבוהה יצא שהרי הדלקה עושה מצוה, אבל מי שמראש תיכנן לכבוהה לאחר 10 דקות לא יצא כלל. (הגר"ח ק) 5. אונן. 6. על תמר בת דוד. **מילה בפרשה וישב** - קמה. "הקוצרת אז התרוממה" - התרוממה = קמה, "בעיר שנוסדה לחמה" - נוסדה = קמה, "לחתוך במגל התבואה" - תבואה עומדת בשדה קרויה קמה, "שבה האויבת נחבאה" - אויב נקרא קם, כך שאויבת = קמה. **טמונות בפרשה** - 1. היוונים השתמשו בפילי מלחמה. 2. "ובידו הגדולה". 3. "ומנותר קנקנים נעשה נס לשושנים". 4. פח - נס פך השמן. 5. 'דנת את דינא'. 6. נהוג לאכול בחנוכה מאכלי חלב זכר לנס. 7. מכה-בי, 'מכב'. 8. נר איש וביתו. 9. זמן הדלקת הנרות הוא עד שתכלה רגל מן השוק. 10. יש המדליקים בחלון. 11. יש הנוהגים להדליק מ'שקיעת החמה'. 12. היוונים גזרו שיש לכתוב על בריחי הדלתות דברי כפירה. 13. 'מלכות עגלה'. 14. 'היתה לראש פינה'. 15. כלב נובח: "המנבח". 16. מוסף והולך. **שאלה לשלחן השבת חיי שרה** - שאלנו: ויש לבאר, איך שלח אברהם את אליעזר לקדש ליצחק אישה, והרי אסור לו לאדם לקדש את האישה עד שיראנה? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. כל מה שאסור זה לקדש אישה על ידי שליח עד שיראנה זה רק באופן שהוא עצמו יכול. אבל במקרה שאינו יכול לקדש בעצמו, כגון יצחק שלא יכל לצאת לחו"ל, אזי מותר. (בשם המהרש"א) 2. אם לא יכול להתחתן אם אחרות, מסתמא לא תתגנה בעיניו. 3. לא קידש אותה אליעזר אלא הביא אותה ליצחק כדי שיקדשה. (מהרש"א, ובעלי התוספות) 4. יצחק אבינו הצדיק ידע שלא יסתכל עליה. 5. ידעו שמאת השם יצא הדבר ולכן אין לחשוש לזה.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוץ בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע העשוי מתמונות הרומזות על מושגים והלכות הקשורים לחנוכה.

(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
 אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
 כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות לחנוכה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

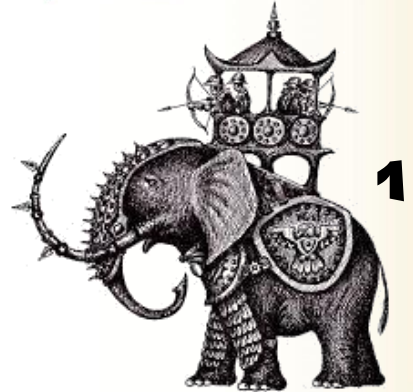
4

3

2

1

8

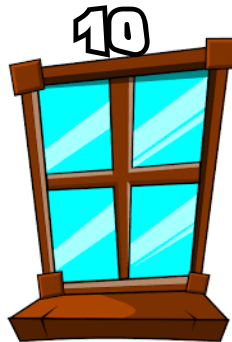
7

6

5

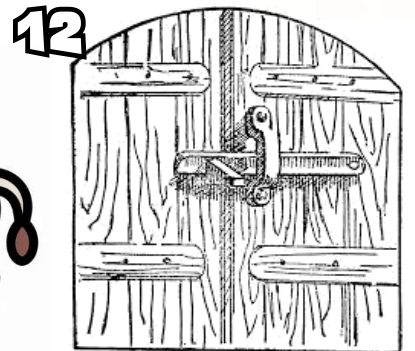
10

9

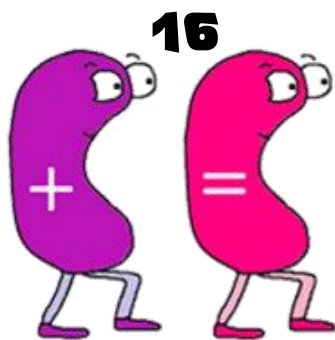
11

12

13

16

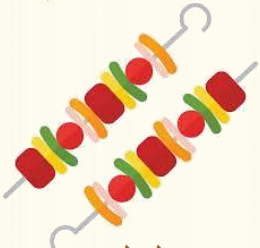
15

14

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו
 תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם

'מותקן בשער' (רש"י לז,ב) 'ומסלסל
 בשער' (רש"י לט,ו)